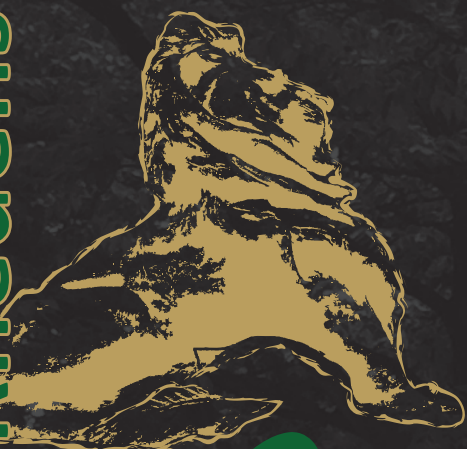

Rhedens

Dorps

Gezicht

Colofon

De ontwikkeling van Rhedens Dorpsgezicht is tot stand gekomen door een werkgroep van Rhedens Dorpsbelang:

Kyra Meeuwissen

Henk Welmers

Henk Otter

Luuk Kuiper

Fons Rengers

Chris van Zwam

Co-Voorzitter Belangenvereniging Rhedens Dorpsbelang

Co-Voorzitter Belangenvereniging Rhedens Dorpsbelang

Jeroen Perk

Drukkerij Wijchen

Vormgeving & Realisatie

Drukwerk

Foto's verkregen van verschillende dorpsbewoners en de gemeente Rheden.

Secretariaat Rhedens Dorpsbelang:

Pinkelseweg 4, 6991 GJ Rheden

T 026 495 21 45

*Visie op
Rheden*

Werkgroep Rhedens Dorpsgezicht 2011

NEERLANDS VRIJWOORDING
DANKBAAR HERDSCHT

Inhoud

Voorwoord	7
Samenvatting	8
1. Waarom een Dorpsgezicht	10
1.1. Aanleiding	10
1.2. Breed draagvlak	10
1.3. Wat willen we bereiken	10
1.4. Inpassing in de gemeentelijke structuurvisie	10
2. Maatschappelijke Betrokkenheid	11
2.1. Aantallen Rhedenaren	11
2.2. Betrokken op de samenleving	11
2.3. Verenigingen onder druk	12
2.4. Buurtproject	12
2.5. Betrokken op maatschappelijke voorzieningen	13
2.6. Bedrijven	14
3. Ruimte, Kwaliteit en Beleving	14
3.1. Hoofdstructuur	14
3.2. Van vroeger naar nu	15
3.3. Karakteristieke elementen	16
3.4. Beleving van de ruimtelijke kwaliteit	17
4. Woningen, Kwaliteit en Zorg	20
4.1. Aantallen	20
4.2. Kwaliteitsaspecten	21
4.3. Huisvestingsaspecten	21
5. Accommodaties	22
5.1. Sport en bewegen	22
5.2. Sociaal- cultureel	23
5.3. Overig	23
6. Voorzieningen	24
6.1. Winkels	24
6.2. Horeca	24
6.3. Scholen	25
6.4. Bibliotheek	25
6.5. Medisch Centrum Rheden	25
7. Werken, Recreatie en Toerisme	26
7.1. Bedrijven en locaties	26
7.2. Recreatie	27
8. Hoofdpijnen naar de toekomst: “Rheden 2025”	28
9. Acties: Wat dient er te gebeuren	30
10. Kernpunten in de aanpak	33
Bijlage: Geïnterviewde personen en schriftelijke reacties	35

Voorwoord

In Rheden gebeurt wat!

Het was maart 2011 toen belangenvereniging Rhedens Dorpsbelang tot de conclusie kwam dat er eigenlijk een dorpsvisie of dorpsplan zou moeten komen. Een visie op ons dorp, niet van Rhedens Dorpsbelang alleen, maar van vooral de inwoners zelf. Daarmee zou Rhedens Dorpsbelang bij haar activiteiten beter aan kunnen sluiten bij de beleving en wensen van alle bewoners van ons dorp. En om meer richting te kunnen geven aan ontwikkelingen die de leefbaarheid en saamhorigheid in ons dorp ten goede komen: op korte, middellange en lange termijn. Op de jaarvergadering van Rhedens Dorpsbelang in april 2011 is een werkgroep geformeerd, die daarna de dorpsvisie handen en voeten heeft gegeven. Om die dorpsvisie te maken was veel informatie nodig: de mening van heel veel betrokkenen bij ons dorp. Daartoe zijn interviews gehouden met een groot aantal verenigingen en sleutelpersonen uit het dorp. Ook hebben wij talloze reacties ontvangen per brief en email. De voorlopige bevindingen zijn in oktober tijdens een druk bezochte informatie avond (het "Groot Dorpsoverleg") gepresenteerd en besproken met het dorp. Dit alles vormt de basis voor de definitieve dorpsvisie, die wij "Rhedens Dorpsgezicht" hebben genoemd.

Dit "Rhedens Dorpsgezicht" geeft weer hoe wij als Rhedenaren aankijken tegen ons dorp. Met als doel elkaar te stimuleren die dingen te (blijven) doen die het wonen, werken en recreëren in ons dorp aantrekkelijk maken. Het geeft inzicht in diverse aspecten van ons dorp: op sociaal, ruimtelijk en economisch gebied en moet ons stimuleren wat er gebeuren moet: en dat is heel wat!

Er ligt een uitdaging voor de komende jaren die vertaald moet worden naar gemeentelijke structuur- en beleidsplannen en concrete activiteiten op het niveau van de wijk en de buurt. Iedereen heeft daarin zijn eigen rol en verantwoordelijkheid: bewoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en niet in de laatste plaats de gemeentelijke overheid als regievoerder. Niet ieder voor zich, maar vooral met elkaar. De sleutel in deze dorpsvisie is dan ook: samenwerking! Wij stellen voor om onze gemeenschappelijke aandacht dit jaar te richten op de door ons aangegeven 10 kernpunten. Wij bedanken iedereen die wij hebben gesproken voor hun vertrouwen, openheid en vooral betrokkenheid bij ons dorp. Dankzij de inbreng van velen is er nu een kijk op het dorp door de dorpsbewoners zelf, zonder politieke inbreng, maar wel met financiële steun van de gemeente om dit mogelijk te maken.

Trots bieden wij u dit "Rhedens Dorpsgezicht" aan en wensen u veel leesplezier toe. Wij hopen dat ook u gestimuleerd wordt om er gezamenlijk de schouders onder te zetten.

Namens het bestuur van belangenvereniging Rhedens Dorpsbelang,
Chris van Zwam & Fons Rengers - Co-Voorzitters
Januari 2012

Co-Voorzitter Chris van Zwam

Co-Voorzitter Fons Rengers

Samenvatting

De belangenvereniging RHEDENS DORPSBELANG heeft het initiatief genomen om gewenste ontwikkelingen in het dorp in beeld te brengen. Met een groot aantal direct betrokkenen is nagegaan welke problemen worden ervaren en besproken is wat er zou moeten gebeuren om de leefbaarheid van het dorp te waarborgen. Leefbaarheid wordt bepaald door de inzet van velen, niet in de laatste plaats van de Rhedenaren zelf. De energie die bewoners, bedrijven, bestuurders en medewerkers van de vele verenigingen en instellingen kunnen leveren is onmisbaar, naast de noodzakelijke ondersteuning van de overheid. Samenwerking is daarom een van de centrale punten in dit DORPSGEZICHT.

Een visie op de toekomst is mooi, maar aan de uitvoering daarvan werken is beter. Daarom zijn actiepunten geformuleerd, onder de titel “wat dient er te gebeuren”. Het gaat om concrete punten, bedoeld om aan te pakken door één of meer betrokkenen.

De nadruk ligt vooral op maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. Daar moeten snel acties op gang worden gebracht en moet de voortgang van lopende plannen worden verzekerd. Er zijn weliswaar noodverbanden gelegd, maar die zijn niet toekomstbestendig en moeten dus snel worden vervangen door definitieve oplossingen. Het ontbreken van behoorlijke accommodaties springt het meest naar voren. Een nieuwe “Willem de Zwijger”, een liefst centraal gelegen gezamenlijke accommodatie, is voor veel sociaal-culturele activiteiten van groot belang. De bibliotheek hoort daar nadrukkelijk bij en zal daarvoor een stevige drager kunnen zijn. Betrokkenen realiseren zich goed dat het stichten en vooral in stand houden van het beoogde dorpshuis veel gezamenlijke inzet vergt.

Ook op het terrein van sport en bewegen leeft de overtuiging dat gezamenlijk optrekken loont. Daarvoor zijn inmiddels stappen gezet in het Rhedense sportpark, in samenhang met plannen voor de herstructurering van de sportvelden. Ook omdat de betrokken verenigingen de handen in elkaar hebben geslagen, kan het beheer voor de langere termijn goed worden geregeld. Herschikking en verdichting bieden in dit deel van het dorp ook ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. De dreigende sluiting van het zwembad heeft veel creativiteit losgemaakt; met de inzet daarvan moet het bad open kunnen blijven. Al met al kunnen de verenigingen, samen met de professionele partijen in het dorp Rheden profileren als een centraal gelegen “sportdorp”, met een functie voor de hele gemeente en wellicht een bredere omgeving.

Voor het slagen van het buurtnetwerkproject is continuïteit één van de belangrijkste voorwaarden. Die moet dus gegarandeerd worden. Steeds wisselende mensen en veranderende middelen verstoren een goede voortgang.

In Rheden Oost liggen eveneens kansen om kwaliteiten te verbeteren. Maak er, veel meer dan nu het geval is, bedrijventerreinen in het groen van en draag ook daarmee bij aan het groene imago van Rheden. Stimuleer dat het extensieve ruimtegebruik wordt verbeterd. Schep zo kansen voor beter inpasbare vormen van bedrijvigheid en mogelijk voor andere functies.

De ligging van Rheden aan Veluwezoom en IJssel, biedt unieke kansen voor toerisme en recreatie. Het dorp zou de verbinding kunnen zijn tussen “zand” en “water”. Nu al komen er jaarlijks meer dan 2 miljoen bezoekers naar de Veluwezoom, maar het dorp merkt er weinig van. Aantrekkingspunten aan de waterkant met nadruk op de natuur in de uiterwaarden en vooral nieuwe initiatieven in het dorp zelf, zijn nodig om die verbinding tot stand te brengen.

De toegangen tot het dorp moeten visitekaartjes voor Rheden worden. Via die toegangen dient men een aantrekkelijk centrum binnen te komen. Met de herinrichting van de Groenestraat wordt een belangrijke stap gezet. Het is nu vooral aan de ondernemers om de uitstraling van de straat te vergroten en aan de bewoners om te laten blijken dat men de voorzieningen waardeert.

Daarmee is de ruimtelijke kwaliteit van het dorp aan de orde: die kan en moet beter. Zorg voor de kwaliteit van de omgeving begint met het tegengaan van verslonzing en met het uitvoeren van behoorlijk onderhoud van paden, tuinen en uiteraard ook van de openbare ruimte. Het dorp dient haar karakteristieke kenmerken meer te koesteren. Veel is verdwenen, maar met een zorgvuldige aanpak zijn waardevolle elementen herkenbaar te

maken. Daar liggen dus taken voor eigenaren, huurders en voor de gemeentelijke overheid. Daar kan al snel wat aan worden gedaan. Voor de verdere toekomst is het noodzakelijk om structurele kwaliteitsaspecten in beeld te brengen. Rheden kent een betrekkelijk groot aantal versleten woningen en (binnen)terreinen die niet meer op toekomstige behoeften zijn afgestemd en een forse investering nauwelijks meer waard zijn. Daar zijn herstructurering en (ver)nieuwbouw nodig. Versnippering van eigendom nu, belemmert vrijwel alle kansen voor structurele verbetering straks. Stop dus de verkoop van verouderde huurwoningen en maak plannen voor vernieuwing. Daarmee worden ook de keuzemogelijkheden om te wonen in ons dorp vergroot.

Het is duidelijk dat de voorstellen om de spoorlijn als noordtak van de Betuwelijn te gebruiken, niet aanvaardbaar zijn. De toegankelijkheid van het dorp wordt er drastisch door beperkt, trillingen en lawaai hebben verlies van woonkwaliteit tot gevolg in een aanzienlijk deel van het dorp. Dat moet worden voorkomen. Een duidelijk Rhedense stem in het RONA blijft noodzakelijk.

Al met al dient er heel wat te gebeuren. Niet alles kan tegelijk, niet alles weegt even zwaar. Daarom staan hier onder de kernpunten. Niet alles ligt op het bordje van één partij: juist gezamenlijke inzet leidt tot de gewenste resultaten. Het dorp kan veel initiatieven zelf nemen en uitvoeren, met de gemeente als ondersteunende en zonodig meesturende partner. Omgekeerd liggen er taken bij de gemeente, waarbij inzet van de bewoners onmisbaar is. Samenwerking dus als voorwaarde voor de aanpak van de kernpunten.

Wat dient er te gebeuren

1. Realiseer een dorps huis: een nieuwe “Willem de Zwijger”, als huis voor de bibliotheek, als thuis voor sociaal culturele activiteiten en als ontmoetingsplek voor jong en oud.
2. Stimuleer samenwerking tussen de verenigingen en de professioneel bij sport en bewegen betrokkenen, om het “sportpark Rheden” duurzaam in stand te houden.
3. Vergroot de kwaliteit van woningvoorraad en woonomgeving door herstructurering en (ver)nieuwbouw. Stop de verkoop van verouderde huurwoningen.
4. Benadruk bij alle betrokkenen dat onderhoud van de openbare ruimte, panden en tuinen beter moet. Stop de verslonzing.
5. Pak de bedrijventerreinen verder in met groen. Stimuleer uitplaatsing van extensieve ruimtevreter.
6. Waarborg voor langere termijn de ondersteuning van (buurt)maatschappelijk werk.
7. Buit de toeristisch-recreatieve kansen uit van een verbinding tussen Veluwezoom en IJssel. Realiseer nieuwe aantrekkingspunten aan de waterkant.
8. Zorg ervoor dat de Groenestraat na de herinrichting gevarieerd, levendig en veilig blijft voor alle gebruikers.
9. Zet alles op alles om een noordtak van de Betuwelijn langs de Veluwezoom te voorkomen.
10. Voor alles is samenwerking nodig: het bewustzijn is er, de bereidheid ook. Stimuleer elkaar!

1 Waarom een Dorpsgezicht

1.1. Aanleiding

Veel inwoners van Rheden ervaren dat de leefbaarheid in hun dorp onder druk staat. Zij maken zich zorgen over het behoud van voorzieningen en accommodaties, verslonzing van in het oog lopende plekken, terugloop van kwaliteiten van de openbare ruimte. Menigeen ervaart hinder op straat en heeft gevoelens van onveiligheid, merkt tekort aan aandacht voor ouderen en jongeren en ziet weinig inzet om samen problemen aan te pakken en kansen die de omgeving biedt, te benutten. Rhedens Dorpsbelang heeft het initiatief genomen om knelpunten en kansen te bundelen in een kijk op Rheden, een “Dorpsgezicht”. Het brengt in beeld hoe het Rheden van nu een aantrekkelijk Rheden kan blijven. Dat is hard nodig, nadat waardevolle elementen in dorp en samenleving zijn verdwenen en voordat nog meer verloren gaat.

1.2. Breed draagvlak

Voor een blijvende leefbaarheid van het dorp is de betrokkenheid en daadwerkelijke inzet van velen nodig. Daarom is voor het opstellen van dit dorpsgezicht een breed maatschappelijk draagvlak gezocht en verkregen. Er is een groot aantal interviews gehouden met bestuurders van verenigingen, leiding of medewerkers van bedrijven en instellingen en ook met individuele sleutelfiguren in het dorp. In elk gesprek is dezelfde vraagstelling leidraad geweest, zowel gericht op het inventariseren van knelpunten, als op mogelijkheden en plannen om er zelf wat aan te doen. Ook werd gevraagd naar “koesterpunten”, aspecten van dorp en dorpsleven die zeker behouden moeten blijven. De kernvraag was steeds: wat maakt dat het hier goed wonen en werken is en wat moet er te gebeuren om dat zo te houden? Ook zijn via de communicatiemiddelen van Rhedens Dorpsbelang en door berichten in de lokale en regionale pers, alle inwoners opgeroepen om hun kijk op het dorp kenbaar te maken. Dit heeft een flink aantal reacties opgeleverd. De daaruit afgeleide kernpunten zijn op 12 oktober 2011 voorgelegd aan de bezoekers van een breed aangekondigde openbare vergadering van Rhedens Dorpsbelang, het “Groot Dorpsoverleg” genoemd. De resultaten daarvan zijn gecombineerd met de uitkomsten van de interviews, de andere reacties en met cijfermatige gegevens over diverse ontwikkelingen.

1.3. Wat willen we bereiken?

In dit dorpsgezicht staat wat er volgens een groot aantal actieve inwoners in Rheden moet gebeuren. Het geeft blijk van het besef dat menigeen daaraan kan- en ook moet bijdragen. Er is zo een gedragen visie voor en door betrokken en actieve mensen ontstaan. De tongen zijn losgemaakt, ideeën te over, aanpakken dus. Daarvoor is de tijd aangebroken: hier ligt een visie met ambities van bewoners, voor bewoners en in belangrijke mate ook uit te voeren door bewoners.

1.4. Inpassing in de gemeentelijke structuurvisie

De gemeente Rheden is wettelijk verplicht om voor haar grondgebied of delen daarvan een structuurvisie op te stellen. Met ruimtelijke studies daarvoor is al een begin gemaakt, maar veel van de sociaal- culturele en maatschappelijke ontwikkelingen zijn nog niet voldoende in beeld gebracht. In dit dorpsgezicht wordt daarom op de laatste nadruk gelegd, ook omdat juist daarover veel zorgen zijn geuit. De combinatie van ruimtelijke studies door de gemeente en de hier geschetste beelden, levert een stevige basis voor gemeentelijk beleid voor ons dorp.

2 Maatschappelijke Betrokkenheid

2.1. Aantallen Rhedenaren

Het dorp Rheden had in de afgelopen 5 jaar steeds ongeveer 7400 inwoners. Vroeger waren het er meer, ooit zelfs meer dan 8000. Door de bouw van Grinthuizen zal er weer wat groei zijn, maar op langere termijn vlakt die weer af. De grootste daling is waarschijnlijk achter de rug. De gemiddelde woningbezetting is al tamelijk laag en zal niet veel meer dalen. Het aantal gezinnen steeg recent zelfs licht. In de laatste jaren zijn er meer mensen overleden dan er geboren werden en hebben zich meer mensen gevestigd dan er vertrokken.

Al met al: vergrijzing en ook een woonklimaat dat kennelijk aantrekkelijke kanten heeft. Het laatste geldt voor mensen die ooit vertrokken zijn en weer terugkwamen, zo wordt vaak gehoord, maar ook voor mensen zonder geschiedenis in Rheden. Voor beide geldt dat de woonkwaliteit van groot belang is.

Ook in de leeftijdsopbouw hebben zich in het recente verleden geen ingrijpende verschuivingen meer voorgedaan. Het aantal kinderen van 0-15 jaar nam iets af, maar op de totale omvang van de schoolbevolking had dit geen effect. Integendeel zelfs: die groeide iets. Kennelijk betrof de uitstroom vooral de 12-15-jarigen. In de groep van 15-19 jaar was enige groei te zien. Vasthouden van de “eigen” jeugd en aanvulling met studenten zou een verklaring kunnen zijn. De groep van 55-64 jarigen en ook die van de ouderen nam relatief iets toe.

Al met al is het beeld tamelijk stabiel geworden, met een lichte neiging tot verdere vergrijzing. Ook voor de wat verdere toekomst zijn geen ingrijpende verschuivingen in de verhoudingen en aantallen te voorzien. Dit betekent dat voor zowel de jeugd als voor ouderen passende voorzieningen van groot belang blijven.

Die ervaart men nu als onvoldoende.

Wat dient er te gebeuren

1. *Stimuleer met goede woonmogelijkheden, voorzieningen, accommodaties en ook maatschappelijke dienstverlening zodat Rheden voor de diverse groepen aantrekkelijk blijft.*
2. *Zorg voor goede plekken waar jongeren en ouderen elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar actief kunnen zijn.*

2.2. Betrokken op de samenleving: Uitgebreid en veelkleurig verenigingsleven

Rheden heeft een omvangrijk en veelkleurig palet van verenigingen, kerken en informele verbanden, waarin mensen elkaar ontmoeten en samen actief zijn. Een niet uitputtende inventarisatie levert al gauw een aantal van meer dan 50 op. Ledentallen variëren van meer dan 500 tot niet veel meer dan 10, de levensduur van meer dan 100 jaar tot tamelijk jong. Er is een groot aantal sportactiviteiten en sociaal-culturele en religieuze verbanden, niet zelden met verschillende “kleuren”. De Rhedense Canon beschouwt het als een kenmerk van het dorp. Daarnaast worden er tal van dorpsmanifestaties georganiseerd, variërend van het Schaapscheerderfeest tot de Rhedense dweildag.

Een groot aantal Rhedenaren (en ook mensen van buiten) is aldus betrokken bij maatschappelijke verbanden in het dorp en daardoor bij leefbaarheid en welzijn. Hiermee is een wezenlijk element van de Rhedense samenleving aan de orde. Het is erg belangrijk voor de kwaliteit van leven dat het fundament hiervoor stevig blijft. Het gaat natuurlijk in de eerste plaats om inzet van mensen, maar ruimten om de kernactiviteiten te kunnen ontplooiën en andere faciliteiten om het voortbestaan te ondersteunen, zijn evenzeer van belang.

Wat dient er te gebeuren

1. *Ga na welke kansen en bedreigingen zich voordoen voor de instandhouding van omvang en verscheidenheid van het Rhedense verenigingsleven en geef aan welke vormen van ondersteuning geboden zijn.*

2.3. Verenigingen onder druk: Samenwerken helpt

In veel gesprekken met bestuurders van verenigingen kwam naar voren dat mogelijkheden voor inzet van leden onder druk staan. Het vinden van bestuurders wordt moeilijker en de actieve bijdrage aan de organisatie loopt terug. Ook wordt het lastiger nieuwe leden te werven. Jongeren zijn meer op andere activiteiten georiënteerd dan vroeger het geval was. Afzonderlijke accommodaties kunnen door stijgende kosten en verminderde inkomsten moeilijker worden onderhouden, terwijl relaties met bedrijven die vroeger daadwerkelijk hun betrokkenheid lieten blijken, zijn verzwakt. Deze ontwikkelingen doen zich uiteraard niet alleen in Rheden voor, maar verdienen ook hier alle aandacht.

Het lijkt een somber perspectief, maar er staat tegenover dat menigeen vindt dat men deze ontwikkelingen maar moet laten gaan. Men is zich er veelal van bewust dat andere manieren van werken en nieuwe activiteiten nodig zijn, in aansluiting op de veranderingen in de samenstelling van de bevolking en vrije tijdsbesteding. Ook ziet men de noodzaak van minder onderhoudsintensieve accommodaties en vooral van een meer gezamenlijke aanpak van gemeenschappelijk ervaren problemen. Dat de sporteigen cultuur en identiteit daarbij behouden blijven, vindt men wel van veel belang. De gemeente heeft in het recente verleden initiatieven voor kaderondersteuning van verenigingen ontwikkeld, maar die zijn niet bij iedereen voldoende bekend geworden. Bovendien kan door wisselingen in besturen kennis op dat gebied weer verdampen.

Beide voetbalverenigingen staat inmiddels een gezamenlijke toekomst voor ogen. Samen met de korfbalclub en de march- en showband, biedt één veldaccommodatie bij lagere kosten dan nu, betere ontplooiingsmogelijkheden. Dat is hard nodig en komt niks te vroeg. Het is duidelijk dat samenwerking noodzakelijker wordt, naarmate men meer met overeenkomstige problemen te maken krijgt. Gezamenlijke aanpak in organisatie, accommodatiebeheer, dorpsbrede activiteiten, samenwerking met scholen, overleg met de gemeente enz., levert doorgaans meer op dan solistisch optreden. Voor wat betreft sport en bewegen is het zeker gewenst om hierbij ook de kennis en ervaring van de in het dorp gevestigde professionele partijen te betrekken.

De sluiting van de Willem de Zwijgerzaal heeft een aantal verenigingen “uit elkaar gedreven”. Onderlinge contacten zijn verminderd, nu her en der noodonderdak is gevonden, voor sommigen zelfs buiten het dorp. Het feit dat de meeste weer een plek hebben, wijst op de bereidheid knelpunten samen aan te pakken. De huidige situatie is echter verre van ideaal en ook niet toekomstbestendig. Om te voorkomen dat belangrijke maatschappelijke verbanden voor Rheden verloren gaan, moet de huisvestingssituatie op korte termijn worden aangepakt. Eén nieuwe accommodatie voor in het bijzonder de sociaal-culturele verenigingen kan voorzien in de behoeften van elk, bevordert de nodige samenwerking, en biedt de kans om onder eigen verantwoordelijkheid een gedeeld huis in stand te houden. Wanneer ook de bibliotheek daar onderdak krijgt, ontstaat een trefpunt voor velen.

Wat dient er te gebeuren

1. *Geef meer bekendheid aan al bestaande mogelijkheden en aan initiatieven die de gemeente al heeft genomen ter ondersteuning van verenigingsbesturen.*
2. *Stimuleer samenwerking en wederzijdse inspiratie tussen verenigingen en de professionele partijen in het dorp, zowel bij de opzet van nieuwe activiteiten, het overleg met de gemeente, als het in standhouden van accommodaties.*
3. *Stel een voorbereidingsgroep in voor stichting en beheer van één accommodatie voor in het bijzonder sociaal-culturele verenigingen, diverse gemeenschapsactiviteiten en de bibliotheek.*

2.4. Buurtproject

Gemeente en Carion hebben, net als in Velp en Dieren, in Rheden een project opgezet om in delen van de dorpen intensievere aandacht te besteden aan signalering en aanpak van maatschappelijke problemen. Buurtcoaches en buurtnetwerken spelen daarin een centrale rol. Maatschappelijk werk, ouderen- en jongerenwerkers en politie zijn er nauw bij betrokken. Ook in ons dorp doen zich ontwikkelingen voor die een dergelijke gerichte aanpak wenselijk maken. Een verkennend onderzoek, onder meer naar aanleiding van klachten over de zgn. “DEKA-jongeren” was daarvoor mede aanleiding. Het is gebleken dat betrokkenheid op en samenhang in buurten te wensen over laten. Dit is een prima initiatief. Voorwaarde voor verbetering is wel dat de betrokken buurten zelf ook inzet tonen om problemen aan te pakken en dat zij medeverantwoordelijkheid dragen. Het is een project van lange adem. Dus: niet tussentijds bekibbelen op middelen en begeleiding voor in het bijzonder de jeugd en blijven inzetten voor passende ruimte. Een treffend voorbeeld van hoe het fout kan gaan is het jongerencentrum

The Spot. Buiten de eigen invloed (bouw van ouderenhuisvesting ernaast), is de plek voor de jeugd nu ongeschikt.

Wat dient er te gebeuren

1. *Zorg voor voortvarendheid en continuïteit in de bemensing en middelen voor het buurtproject. Vertrouwensrelaties bouw je niet op met een steeds wisselende bezetting.*
2. *Stimuleer en faciliteer actieve betrokkenheid van de buurtbewoners en de bereidheid om medeverantwoordelijkheid te dragen in het buurtproject.*
3. *Schep passende ruimten voor de jeugd, binnen en buiten. Realiseer "The New Spot" bij voorkeur in of in de directe nabijheid van het te stichten dorps huis.*

Omgeving Zwarteweg

Buurtproject Opknopbeurt Speeltuin, Boterbloemstraat

2.5. Betrokken op maatschappelijke voorzieningen

Veel maatschappelijke ontwikkelingen zitten in een stroomversnelling. Er wordt een sterker beroep gedaan op de zelfredzaamheid, eigen initiatieven krijgen meer nadruk, vrijwilligersinzet moet groter worden en de ondersteunende rol van de overheid wordt tegen het licht gehouden. Maatschappelijke samenhang is daarvoor een onmisbare basis. Is de maatschappelijke structuur in Rheden sterk genoeg om dergelijke nieuwe ontwikkelingen aan te kunnen? Zijn er aanwijzingen voor de noodzaak van bijzondere maatregelen? Voorzover het gaat om financiële ondersteuning wijkt de Rhedense situatie nauwelijks af van die in de andere grote dorpen. Het aantal uitkeringsgerechtigden als percentage van de bevolking, lag in Rheden iets onder het gemeentelijke gemiddelde. Dat geldt ook voor de aanvragen voor het gebruik van reductieregelingen. Dit betekent niet dat zich in het dorp Rheden geen problemen op dit vlak voordoen.

Het is bekend dat beschikbare gemeentelijke voorzieningen voor financiële ondersteuning minder worden benut dan mogelijk, vanwege onbekendheid of een (te) grote terughoudendheid bij mensen voor wie de regelingen zijn bedoeld. Het laatste geldt vooral voor ouderen. Het gegeven dat de voedselbank in een eerder toe- dan afnemende behoefte voorziet, wijst er op dat zich ook hier teveel problematische situaties voordoen. Uit gegevens over het algemeen maatschappelijk werk springt het dorp Rheden wel naar voren: het beroep dat in het dorp Rheden werd gedaan op ondersteuning is de laatste jaren verhoudingsgewijs duidelijk boven het gemeentelijke gemiddelde komen te liggen (2010: 20.4 vs 13.1 per 1000 inwoners). Het aantal gevallen is bovendien aanmerkelijk meer gegroeid dan in de gemeente als geheel (2006 – 2010: 27% vs 4%). Er is zeker aanleiding om deze ontwikkelingen scherp in het oog te houden. Het betreft vaak niet alleen financiële problemen, maar ook mogelijkheden om mee te doen aan activiteiten van verenigingen en stimulansen om sociale contacten te onderhouden; voor de jeugd is dat van groot belang. Vooral voor ouderen blijkt vereenzaming een toenemend probleem.

Wat dient er te gebeuren

1. *Wees alert op probleemsituaties en maak gemeentelijke mogelijkheden voor financiële ondersteuning nog beter bekend, ook in het dorp Rheden.*

2.6. Bedrijven

Ook de in het dorp gevestigde bedrijven beschouwen wij als “Rhedenaren”. Ons dorp is, wellicht met enige overdrijving, groot geworden van en met de industrie die nog steeds wereldwijd haar producten en diensten afzet. Het karakter van Rheden is ruimtelijk en maatschappelijk sterk bepaald door de ligging van forse bedrijventerreinen aan de oostkant en de werkgelegenheid daar. Wonen en werken lagen voor velen dicht bij elkaar. Dat is nu veel minder het geval. De aantallen arbeidsplaatsen zijn teruggelopen. De drukte in de spitsuren bewijst dat veel Rhedense werkers elders aan de slag gaan; de woonfunctie is grotendeels “losgezongen” van de plaatselijke bedrijvigheid. Dat er ook mensen van elders in Rheden komen werken maar niet wonen, wijst op de kracht van het bedrijfsleven hier, maar voegt weinig toe aan maatschappelijke structuur en draagvlak voor voorzieningen en maatschappelijke organisaties. De verzwakking van de banden tussen de lokale samenleving en vooral de grotere bedrijven is zeker merkbaar. De geringere betrokkenheid van de kant van bedrijven uit zich in verminderde sponsoring en andere vormen van facilitering. Groei van werkgelegenheid is geen logische basis meer voor vestiging van medewerkers in het dorp en aanwas van ledentallen van verenigingen. De nadruk in de ondersteuning is meer komen te liggen bij de -vaak kleinere- bedrijven die de van oudsher gegroeide band met de lokale samenleving nog wel ervaren. Hun draagkracht is echter over het geheel genomen geringer dan dat van de grote ondernemingen. Het maatschappelijke draagvlak als geheel is daardoor kwetsbaarder geworden. Het is goed voor de kwaliteit van wonen en werken in het dorp, wanneer bedrijven zich maatschappelijk betrokken blijven tonen. De aantrekkelijkheid van het dorp is gebaat bij een levendig en gezond verenigingsleven en een stevige basis voor voorzieningen. Dat dit ook een positief effect heeft op het woon- en dus ook werkklimaat, hoeft nauwelijks betoog.

Wat dient er te gebeuren

1. *Leg meer nadruk op het belang van de daadwerkelijke betrokkenheid van het Rhedense bedrijfsleven bij de lokale samenleving. Versterk daarmee het draagvlak voor verenigingen en tal van andere maatschappelijke verbanden en initiatieven.*

3 Ruimte, Kwaliteit en Beleving

3.1. Hoofdstructuur

De ligging van Rheden tussen Veluwezoom en IJssel, tussen zand en water, met al zijn natuur- en landschapswaarden, in de nabijheid van een grote stad waar alle nodige voorzieningen beschikbaar zijn, biedt alles voor een prima leefklimaat. Dat moet zo blijven. De hoofdontsluitingen Oranjeweg, Laakweg, Havelandseweg en Arnhemse straatweg liggen aan de randen, zodat niet veel doorgaand verkeer in woonstraten komt. Zij stralen echter niet genoeg het dorpse karakter uit, zijn belast met zwaar verkeer en nodigen uit om stevig te rijden. De Groenestraat is de centrale as, deels vooral een woonstraat, deels winkelgebied. Het openbaar vervoer komt alleen langs de Oranjeweg en de Arnhemse straatweg; daardoor zijn trein en bus moeilijk bereikbaar voor een deel van het dorp. Het starten van een Plusbus” levert een welkome aanvulling. De gemeente heeft de ruimtelijke structuur van het dorp als een vlinder getypeerd: de Groenestraat met winkels en wonen is het lijfje; de vleugels worden gevormd door een woongebied in het westen en een overwegend werkgebied ten oosten daarvan. De schaal van het dorp is overzichtelijk en men kan er in de dagelijkse behoeften voorzien.

Wat dient er te gebeuren.....

1. *Verbeter de bereikbaarheid van het openbaar vervoer, vooral voor mensen die slecht ter been zijn.*
2. *Maak het dorpse karakter op de hoofdontsluitingen beter herkenbaar, zodat men ook daar beseft dat daar lage snelheden bij horen.*

3.2. Van vroeger naar nu

De groei van Rheden is gemakkelijk af te lezen aan de bebouwing. Buurten van voor de Tweede Wereldoorlog, onderscheiden zich nog van die in de jaren daarna door enkele verbouwde boerderijen en door karakteristieke woningen: nok dwars op de straat, veelal over de lengte in tweeën verdeeld, vaak met weinig ruimte voor en veel achter het huis. De snelle groei in de jaren '40, '50 en begin '60 leidde tot nogal eenvormige buurten: veel lange blokken langs rechte straten. Het biedt weliswaar een rustig, dorps beeld, maar er zijn weinig markante herkenningspunten, op het saaie af dus. Straten van toen, leveren nu nogal eens rij- en parkeerproblemen. Bij de oudere woningen liggen vaak diepe tuinen, ooit bedoeld als moestuin, maar nu vaak een blok aan het been van zowel jonge als oudere bewoners. Rheden kent daarmee ruime binnenterreinen zonder duidelijk functie.

De bouw in de eind '60-er en begin '70-er jaren leverden meer variatie, maar de seriematige rijenbouw is er toch duidelijk af te lezen. De Gasthuisbouwing is met zijn woonerf-filosofie typisch voor de eind '70-er en '80-er jaren. Die onderscheidt zich door een besloten karakter, zonder de ruime zichtlijnen van weleer. Met de bouw van het "gele dorp" aan de IJsselsingel, begin jaren '90, werd voor het eerst hoogbouw in het dorp gerealiseerd, met een karakter en kleurstelling die niet aansluit bij het toen bestaande dorp. Geprezen en verguisd, een verrijking of een uitwas, het is in elk geval een bijdrage aan een grotere variatie in de woonmogelijkheden. Daarna gebeurde er lange tijd nauwelijks wat en zijn er alleen nog maar gaatjes gevuld.

Inmiddels is de realisatie van Grinthuizen op gang gekomen met betrekkelijk hoge dichtheden voor een dorps omgeving. Deze nieuwe buurt is een belangrijke impuls voor Rheden. Het is een bijdrage aan nodige vernieuwing en verscheidenheid van de woningvoorraad. De vernieuwingsopgave is hiermee niet afgelopen. Een deel van de woningvoorraad is zichtbaar slechts geworden, vooral die uit de jaren '40 en '50; ruimte en kwaliteit van huis en erf zijn niet meer van deze tijd en zeker niet van de toekomst. Daar moet wat mee gebeuren.

Ook voor de ligging en uitbouw van de bedrijventerreinen is een lange geschiedenis bepalend, maar die mag niet elke ontwikkeling in de toekomst vastleggen: herstructurering en vernieuwing zijn gewenst. Ruimtevreter met verhoudingsgewijs weinig werkgelegenheid, zouden buiten het dorp geplaatst moeten kunnen worden. De productie en de daarin werkzame mensen dienen wel met de Rhedense samenleving verbonden te blijven, maar het dorp zou zich meer naar het oosten moeten kunnen ontplooiën.

Wat dient er te gebeuren

1. *Maak een plan voor herstructurering en (ver)nieuwbouw van verouderde buurten en woningen. Doorbreek daarmee de eenvormigheid; creëer herkenningspunten. Bedenk dat ruimte en kwaliteit van veel oudere woningen niet meer op de toekomst zijn berekend.*
2. *Zoek naar mogelijkheden om grootschalige en ruimtevreterende bedrijfsonderdelen te verplaatsen. Pak in elk geval bedrijfslocaties beter in met groen.*

Bedrijventerrein en "Grinthuizen"

3.3. Karakteristieke elementen

Rheden heeft door de groei aan maatschappelijke veelkleurigheid gewonnen, maar ruimtelijk aan karakter verloren. Het stratenpatroon is deels verlegd, panden die herinnerden aan het vroegere Rheden zijn verdwenen, met het Veerhuis als meest betreurd voorbeeld. Monumenten zijn er nauwelijks. Met de Dorpskerk en directe omgeving, een rij woningen langs de Worth Rhedenseweg en de oude portierswoning van de Scherpenhof aan de Waardweg, houdt het wel ongeveer op. Toch zijn er meer plekken en panden die bij een zorgvuldige behandeling iets van het oorspronkelijke karakter kunnen laten herleven. Dat vergt een zorgvuldig beleid en ook van eigenaren veel aandacht. Versterking van het eigene van het dorp, vergroot niet alleen de aantrekkelijkheid voor de inwoners, maar ook voor mensen van buiten. De bebouwing langs de Veluwezoom hoort bij Rheden, maar dat wordt niet door iedereen zo beleefd. Instandhouding en waar mogelijk versterking van de daar aanwezige allure kan ook aan het dorp ten goede komen en verdient dus alle mogelijke ondersteuning. Rhederhof, als visitekaartje bij binnenkomst van het dorp, is daarvan een actueel voorbeeld.

Wat dient er te gebeuren

1. Maak een overzicht van karakteristieke en typerende plekken in Rheden, als hulpmiddel voor behoud of herstel van het eigene van het dorp.
2. Wees alert en stimulerend wanneer zich mogelijkheden voordoen om karakteristieke elementen in het dorp te herstellen of verbeteren. Geef bijzondere aandacht aan de entrees van het dorp.

Karakteristieke bebouwing

3.4. Beleving van de ruimtelijke kwaliteit

Het “dorpse” wonen in Rheden wordt door vrijwel iedereen gewaardeerd. Het is er tamelijk rustig en veilig voor kinderen. Menigeen vindt het door zijn eentonigheid en gebrek aan oorspronkelijke elementen geen mooi dorp. De kwaliteit van de openbare ruimte laat te wensen over. In straten vallen gaten, trottoirs worden moeilijker begaanbaar voor ouderen, tuinen worden hier en daar slecht onderhouden en gebruikt als opslagruimte. Panden die bedoeld waren om te vervangen door nieuwbouw, staan te vervallen. Kortom de ruimtelijke kwaliteit baart zorgen en de waardering is duidelijk afgenomen.

De inmiddels gestarte vernieuwing van de bestrating en het voorstel om het hele dorp tot “30 km zone” te bestempelen, dragen bij aan de verbetering van de leefbaarheid en het dorpse karakter. Prima dus; ga er vooral mee door. Waar panden, tuinen of terreinen staan te verkommeren, is een actieve benadering van de eigenaren nodig om hen ervan te doordringen dat zij de kwaliteit van de buurt aantasten. Ook het aanzien van bedrijfs-terreinen kan beter. Met zorgvuldig groen “inpakken” van opslagterreinen en behoorlijk onderhoud kan eenvoudig verbetering worden bereikt.

Wat dient er te gebeuren

1. *Verbeter het onderhoud van straten en trottoirs, geef signalen over nodig herstel door aan de gemeente en wees alert op tekenen van verval: iedereen heeft hierin een taak.*
2. *Wijs eigenaren en huurders met nadruk op gebrek aan onderhoud of zichtbaar verval. Spoor hen aan tot verbetering, desnoods onder druk.*
3. *Voltooi de aanleg van op- en afritten van trottoirs voor rollators, zodat ook ouderen op elke hoek gemakkelijk en veilig kunnen oversteken.*
4. *Stimuleer bedrijven om bij te dragen aan de ruimtelijke kwaliteit door te zorgen voor een aantrekkelijke afscherming.*

Achterstallig onderhoud en verpaupering

4 Woningen, Kwaliteit en Zorg

4.1. Aantallen

In Rheden stonden eind 2010 ongeveer 3265 woningen. Bijna 1560 daarvan, 48%, zijn huurwoningen. In vergelijking met Velp als geheel en ook met Dieren, ligt dit aandeel in dezelfde orde van grootte. Net geen 10% van de woningen in Rheden is gestapeld. Van de Rhedense woningen staat bijna 30% in rijen; ca 24 resp. 20% zijn tweekappers en hoekwoningen. Vrijstaande woningen vormen ca 9% van bestand.

Deze Rhedense verhoudingen komen globaal overeen met die in oudere delen van Velp Zuid en kort naoorlogse buurten van Dieren Noord. In Rheden bestaan minder variatie en dus keuzemogelijkheden om te wonen dan in de beide andere hoofddorpen. Daar treft men immers ook meer buurten aan die een duidelijk ander karakter dragen. Verscheidenheid in de woningvoorraad is belangrijk, zowel voor Rhedenaren als voor mensen van elders. In hun woonwensen ontstaat immers steeds meer variatie, zowel naar levensfase als naar persoonlijke voorkeuren en omstandigheden. De bouw van Grinthuizen levert weliswaar vernieuwing, maar verandert de verhoudingen in de woningvoorraad als geheel nauwelijks. Ook daar komt weer bijna 50% in de huursector tot stand en worden vooral rijen- en gestapelde woningen geboden.

Wat dient er te gebeuren

1. *Ga bij (ver)nieuwbouw na of voldoende wordt bijgedragen aan de vergroting van de verscheidenheid in de woningvoorraad naar huur/koop, groot/klein, wel/niet gestapeld.*

Nieuwbouwproject Grinthuizen

4.2. Kwaliteitsaspecten

Het overgrote deel van de woningvoorraad is in redelijke tot goede staat. Echter een aanmerkelijk deel van vooral de revolutiebouw van eind jaren '40 en begin '50 voldoet nauwelijks meer aan huidige woonbehoeften en is niet toekomstbestendig: energievreter, klein, gehorig, weinig eigentijds comfort en vaak ongewenst grote tuinen. Kleine woningen zouden geschikt kunnen zijn voor ouderen of jongeren, maar voor hun woonwensen zijn forse investeringen nodig, waarvan het zeer de vraag is of die verantwoord zijn. Herstructurering en (ver)nieuwbouw zijn veel beter. Daarbij komt dat ingeval van verkoop, de nodige investeringen nauwelijks zijn op te brengen bij de lagere inkomens van veel starters. Individuele verkoop uit de oudere huurcomplexen leidt bovendien tot versnippering van eigendom. Die maakt een goede aanpak later erg moeilijk. Er is nu dus beleid nodig, dat voorkomt dat drempels worden opgeworpen voor noodzakelijke verbeteringen over enkele jaren. De aantrekkelijkheid van het dorp wordt in zeer belangrijke mate bepaald door de kwaliteiten van het woningbestand. Mensen van elders en de eigen inwoners laten hun keuze voor vestiging in belangrijke mate daarvan afhangen.

Wat dient er te gebeuren

1. *Onderzoek waar oudere huurcomplexen woningen nog toekomstbestendig te maken zijn en bepaal waar (ver)nieuwbouw en herstructurering betere perspectieven biedt.*
2. *Stop de individuele verkoop van woningen in de oudere huurcomplexen, om te voorkomen dat herstructurering en (ver)nieuwbouw op termijn worden bemoeilijkt.*
3. *Vergroot de verscheidenheid in het woningbestand.*

4.3. Huisvestingsaspecten

De kenmerken van het huurwoningbestand leiden in samenhang met het regionale woning toewijzingssysteem soms tot ongewenste resultaten voor de leefbaarheid. Immers, woningen die niet bij de tijd zijn, zijn doorgaans niet aantrekkelijk voor mensen die een langere woonduur voor ogen hebben en die daarvoor in woning en woonomgeving willen investeren. Hun betrokkenheid bij de kwaliteit van woning en buurt blijkt nogal eens beperkt. Signalen van Rhedense inwoners wijzen erop dat gebrek aan in/aanpassing in de woonomgeving zich daadwerkelijk voordoet.

Wat dient er te gebeuren

1. *Wees alert op signalen over aantasting van de leefbaarheid.*
2. *Ga na of de ruimte voor lokaal beleid bij de woonruimteverdeling optimaal wordt benut.*

Voorzien in woningen moet, maar koester de mooie plekjes zoals Worth Rheden. Afbeelding: De Kruishorst

5 Accommodaties

5.1. Sport en bewegen

Rheden beschikt over een afgerond pakket sportaccommodaties, zowel overdekt als in de open lucht. Gemeente en verenigingen bieden samen met professionele partijen, nagenoeg alle mogelijkheden voor het beoefenen van sport/bewegen. Rheden is centraal gelegen in de gemeente en zou zich met dit pakket meer kunnen profileren.

De beide voetbalverenigingen, de korfbalvereniging en de march- en showband, zijn in overleg over herinrichting en gezamenlijk beheer van hun velden. Dat is hard nodig voor een goede inzet van schaarse middelen en om op niveau mee te kunnen blijven draaien. Ook andere verenigingen, m.n. de gebruikers van de sporthal, kunnen baat hebben bij een meer gezamenlijke aanpak. De dreigende sluiting van het zwembad is thans afgewend. Behoud is niet alleen voor de leefbaarheid in Rheden van belang, maar ook voor inwoners van andere delen van onze gemeente en zelfs daarbuiten. Waarborgen voor de langere termijn zijn daarom essentieel. De beweging die op gang is gebracht door de dreigende sluiting, heeft getoond dat veel energie en creativiteit te mobiliseren zijn. Overheid en samenleving moeten hiervoor open blijven staan, omdat zo, samen met de direct betrokkenen, steeds kan worden gezocht naar mogelijkheden van efficiënter beheer. Dat geldt ook voor andere sporten en accommodaties. Te vaak waren opmerkingen te horen over een afwachtende, weinig stimulerende houding.

Het gebruik van de “sportzone” van Rheden is tamelijk extensief, met bijvoorbeeld een zeer ruim bemeten ligweide bij het zwembad en verschillende grote parkeerterreinen die slechts op toptijden worden benut. Door de aanleg van kunstgrasvelden komt nog meer ruimte vrij, waar nieuwe functies een plek kunnen krijgen. Het is daarom goed om de “sportzone” als geheel onder de loep te nemen en daarvoor inrichting te bedenken die gericht is op efficiënt beheer voor de langere termijn, gecombineerd met nieuwe functies die het dorp als geheel ten goede komen.

Wat dient er te gebeuren

1. *Profileer Rheden met haar centrale ligging met een uitgebreid pakket aan mogelijkheden meer als “sportdorp”. Gebruik van de accommodaties en volksgezondheid varen er wel bij.*
2. *Intensiveer overleg en gezamenlijk optreden van sportverenigingen en professionele partijen in het dorp en ga na of een “sportraad” samenwerking daadwerkelijk bevordert.*
3. *Ontwikkel met betrokkenen een visie voor de inrichting van de “sportzone” als geheel, gericht op efficiënt ruimtegebruik en plek voor nieuwe functies. Betrek daarbij ook de parkeersituatie langs de IJsselsingel.*
4. *Waarborg het behoud van het zwembad voor de lange termijn, door samenwerking tussen gemeente en gebruikers en ontwikkeling van nieuwe vormen van beheer en exploitatie.*

Openlucht Zwembad Rheden

St. Mauritiusschool

Dorpskerk

5.2. Sociaal-cultureel

Wat voor de sportaccommodaties kan worden gezegd, geldt niet voor de huisvesting van de verenigingen en activiteiten op het sociaal-culturele vlak. De sluiting van de Willem de Zwijgerzaal heeft voor menige gebruiker grote problemen opgeleverd, die door “inhuizing” op andermans locaties, weliswaar tijdelijk zijn verholpen, maar niet zijn weggenomen. Het zijn dus noodverbanden. Een problematische situatie is ook ontstaan rond The Spot, waar de nieuwe naastgelegen bebouwing beperkingen oplevert voor het daar al jaar en dag aanwezige jongeren-centrum. Een alternatieve locatie voor de jeugd is een urgent probleem. Naast ruimten om als leden bijeen te komen, hebben meerdere verenigingen ruimte voor opslag van uitrusting, apparatuur e.d. nodig. Hieraan is nu manifest gebrek. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het op instorten staande gebouwtje aan de Zwarteweg. Ook dit is geen houdbare situatie.

Rheden heeft weer behoefte aan een gemeenschappelijke accommodatie voor allerlei verenigingen, cursussen, uitvoeringen en incidentele bijeenkomsten. De jongeren dienen daar een eigen ruimte te hebben, ouderen komen er samen om de gebeurtenissen in het dorp en de rest van de wereld te bespreken. De bibliotheek kan zorgen voor een flinke aanloop, met haar ruim 35.000 bezoekers per jaar; zij versterkt de ontmoetingsfunctie en profiteert zelf van het bezoek aan de andere activiteiten. Het moet een brandpunt in het dorpsleven worden, essentieel voor de beleving van de schaal en samenhang in het dorp. Wanneer er een open ruimte bij ligt, kunnen daar ook dorpsmanifestaties een plek krijgen: een dorpshuis dus. In andere dorpen in de gemeente zijn al voorzieningen, zoals bedoeld. Rheden blijft achter, zeker nu de deuren van de Willem de Zwijgerzaal zijn gesloten.

Beheer en exploitatie van een dorpshuis zijn niet eenvoudig; een blijvende bereidheid tot samenwerking tussen de gebruikers is absoluut vereist. Ook financieel is draagvlak nodig. Daarom is het noodzakelijk om op korte termijn onderzoek te doen naar mogelijkheden en consequenties van de stichting van de beoogde centrale accommodatie. De urgentie is groot, temeer nu de wijze van voortbestaan van de bibliotheek wordt onderzocht. Van meet af aan dienen potentiële locaties erbij te worden betrokken, in het bijzonder die van de Mauritiusschool en -kerk, de voormalige Willem de Zwijger na de verhuizing van de kinderopvang naar de brede school en ruimte bij zwembad en sporthal, nu daar nieuwe vormen van beheer aan de orde zijn.

In het gemeentelijke accommodatieonderzoek gestart moeten deze en andere behoeften nadrukkelijk aan de orde komen. Daar hoort dus ook een dorpshuis bij. In dit verband is het goed om er op te wijzen dat de gemeente financiële middelen ter beschikking krijgt om mogelijke combinaties van functies te onderzoeken en te bevorderen (“combinatiefunctionaris”).

Wat dient er te gebeuren

1. *Start op korte termijn een verkennend onderzoek naar mogelijkheden van beheer en exploitatie van een gezamenlijke, centrale accommodatie, een “dorpshuis”. Leg daarbij nadruk op eigen taken en verantwoordelijkheden van gebruikers en neem potentiële locaties in beschouwing. Betrek daar de bibliotheek bij.*
2. *Ga na hoe kan worden voorzien in de behoefte aan opslagruimte voor verenigingen.*

5.3. Overig

De ruimten in de professionele horeca mogen uiteraard niet buiten beeld blijven. Zij vervullen een belangrijke functie in maatschappelijke verbanden en zullen dat blijven doen. Er moet worden voorkomen dat een concurrentiestrijd ontstaat die de horecasector tekort doet. De ruimten van de Dorpskerk en het Brantsencentrum worden nu al voor andere dan specifiek kerkelijke doeleinden gebruikt en dat moet zo blijven. Intensivering daarvan is wenselijk. Beide gebouwen zijn te waardevol om vaak leeg te laten staan. De culturele activiteiten van Groep X hebben inmiddels een zekere faam verworven.

Wat dient er te gebeuren

1. *Voorkom bij de start van nieuwe accommodaties oneigenlijke concurrentie met de professionele horeca.*
2. *Bevorder intensiever gebruik van de monumentale ruimten van en bij de Dorpskerk.*

6 Voorzieningen

6.1. Winkels

Het winkelbestand van Rheden staat onder druk. Dat is duidelijk zichtbaar en voor vrijwel iedereen een zorg. De inrichting van de hoofdwinkelstraat is sterk voor verbetering vatbaar. Er is overeenstemming over de aanpak en begin 2012 kan met de uitvoering worden gestart. Daarmee wordt één aspect van de probleemsituatie weggenomen, maar er zijn meer. Ook de wijze waarop ondernemers zich manifesteren, laat te wensen over. Een behoorlijk uitzierend pand is wel het minste. Lastiger misschien, maar nog belangrijker is de levendigheid in de uitstraling van de winkels: een door velen verwoorde, grote ergernis zijn de gesloten, troosteloze gevels van de supermarkten. De aan- en afvoer van een der supermarkten is eveneens een bron van veel irritatie. Een aantrekkelijke winkelstraat verdraagt geen trailers op ongeregelde tijden en een rommelig vrijgehouden los- en laadplaats. Een aantrekkelijker Groenestraat eist dat ook hierin verbetering komt. Daarnaast is de rol van klanten voor discussie vatbaar. Ordelijk verkeers- en parkeergedrag zouden niet teveel gevraagd moeten zijn. Overigens wordt de winkelfunctie van de Zwarteweg vaak al te gemakkelijk over het hoofd gezien. De daar gevestigde bedrijven vervullen een belangrijke functie voor de omliggende buurten. De locatie is gunstig voor een vernieuwing en versterking van het westelijke deel van het dorp.

Wat dient er te gebeuren

1. *Wijs ondernemers en klanten erop dat de blijvende aantrekkelijkheid van de Groenestraat mede afhangt van hun inspanningen en loyaliteit.*
2. *Treed in overleg met de supermarkten om de uitstraling van de gevels te verbeteren. Wijs anderen op het negatieve effect van achterstallig onderhoud.*
3. *Verbeter de afwikkeling van aan- en afvoer.*
4. *Zorg voor voldoende fietsrekken op goede plekken.*

Onrustige aanblikken

Verkeerssituatie Groenestraat

Groenestraat jaren geleden

6.2. Horeca

De Rhedense horeca dient een belangrijke functie te vervullen in de bevordering van recreatie en toerisme. De zwaartepunten bevinden zich buiten of aan de Veluwe rand (Arnhemse straatweg, Heuven) van het dorp en niet er binnen, terwijl bij de Groenestraat als “as” van het dorp een sterkere, op recreatie en toerisme gerichte horeca goed zou passen. Een trekker aan de rivier kan de gewenste verbinding met de waterkant gestalte geven. Daarbij valt te denken aan een nieuw “Veerhuis”, met uitzicht op de IJssel en de recreatiemogelijkheden die daar liggen. Het terrein van de voormalige steenfabriek biedt sterke aanknopingspunten voor de combinatie van verblijf en recreatie aan de oevers van de IJssel enerzijds en de Veluwezoom anderzijds. Een meer uitgelezen plek voor een hotel/restaurant/conferentiefunctie is in de wijde omgeving nauwelijks denkbaar.

Wat dient er te gebeuren

1. *Versterking van de toeristische horeca is nodig: waarom geen nieuw “Veerhuis” waar de rivier het dorp het dichtste nadert?*
2. *Bezie de unieke ligging van voormalige steenfabriek op kansen voor horeca, in samenhang met de toeristische ontwikkelingen van de Veluwezoom en de IJssel.*

6.3. Scholen

De mogelijkheid om uit verschillende goede scholen te kunnen kiezen, vindt iedereen zeer waardevol. De bouw van de nieuwe brede school draagt daaraan nog verder bij. Er ontstaan twee locaties, van ongeveer gelijke omvang, elk met eigen kenmerken. De rol van scholen bij de bevordering van sport en bewegen, bijvoorbeeld door vormen van buitenschoolse opvang, kan onderwerp van overleg zijn in een "sportraad". De eerder genoemde combinatiefunctionaris kan daarin ook een rol spelen. Ervaringen elders kunnen aanknopingspunten leveren voor een (nog) samenwerking met de bibliotheek.

Wat dient er te gebeuren

1. *Verken de mogelijkheden van samenwerking tussen scholen en sportverenigingen voor sportieve vormen van buitenschoolse opvang en bewegen.*
2. *Maak de banden tussen scholen en bibliotheek nog hechter.*

6.4. Bibliotheek

De bibliotheek is voor jong en oud een essentiële voorziening in de culturele ontwikkeling en voor ontmoeting. De in voorbereiding zijnde aanpassing van het concept, nauwe afstemming met de scholen en een beter passende huisvesting, maken een gunstiger exploitatie haalbaar. Ook inhuizing in het beoogde dorpshuis kan daaraan een bijdrage leveren. Met een gemiddeld aantal bezoekers van meer dan 100 per dag, kan de bibliotheek bovendien fungeren als een motor voor het dorpshuis.

Wat dient er te gebeuren

1. *Geef ruimte voor het uitproberen van nieuwe concepten, op een nieuwe locatie, namelijk het te stichten dorpshuis.*

6.5. Medisch Centrum Rheden

De klanten zijn tevreden; het laat zien hoe samenwerking tot iets moois kan leiden. De parkeersituatie is weliswaar krap, maar veroorzaakt nog geen onoverkomelijke problemen. Bij de bouw van de nieuwe school en de herinrichting van de locatie daar, kan bezien worden of aanvulling van de parkeerbehoefte voor het medisch centrum gerealiseerd dient te worden.

Wat er dient te gebeuren

1. *Ga na of bij de ontwikkeling van de nieuwe schoollocatie aanvullende parkeerruimte voor het medisch centrum gerealiseerd zou kunnen worden.*

Medisch Centrum Rheden

7 Werken, Recreatie en Toerisme

7.1. Bedrijven en locaties

Uiteraard is de aanwezigheid van gerenommeerde bedrijven voor het dorp van groot belang. Rheden heeft er een flink deel van zijn geschiedenis en eigenheid aan ontleend. Toch is het goed om vast te stellen dat het huidige ruimtebeslag en de ligging van de bedrijvigheid verdere ontwikkelingsmogelijkheden aan de oostkant van het dorp blokkeren. Ook voor een transportbedrijf is een plek tussen woon- en winkelbebouwing nu en in de toekomst niet meer optimaal te noemen. Herschikking en verplaatsing zijn ingrijpende activiteiten, die bovendien een lange adem vergen. Wel kan er op korte termijn aan bijgedragen worden dat de hinder, fysiek en visueel, zoveel mogelijk wordt beperkt. Ook kunnen bedrijven en gemeente samen het karakter versterken van een groen dorp in een groene omgeving.

Wat er dient te gebeuren

1. *Wees alert op kansen voor intensivering van terreingebruik en, liever nog, verplaatsing van de ruimtevreterende bedrijfsonderdelen naar elders.*
2. *Maak ook de bedrijventerreinen groener.*

Aanzichten Schaarweg

7.2. Recreatie en toerisme: kansen te over, maar hoe benutten?

Rheden heeft een uitstekende ligging voor een toeristisch-recreatieve ontwikkeling: tussen zand en water van Veluwezoom en IJssel. Nu al komen er jaarlijks 2.000.000 bezoekers aan de overkant van de Arnhemse straatweg. Natuurmonumenten bereikt grenzen van hanteerbaarheid van deze stroom en zou graag een deel willen af- of doorleiden naar andere trekkers. En toch is het stil in het dorp en vragen toeristen waar ze een kopje koffie kunnen drinken. Het moet voor ondernemers in het dorp een uitdaging zijn om samen met Natuurmonumenten en betrokkenen aan de IJsseloever en Rhederlaag, ideeën te ontwikkelen voor combinaties van recreatie in de zo uiteenlopende, maar vlak bij elkaar liggende natuur en landschappen. Verbindingen tussen verschillende attractiepunten moeten voor het dorp levendigheid en profijt kunnen opleveren, te beginnen bij het kerngebied Groenestraat-Veerweg-Schoolweg voor wandelaars en fietsers. Het helpt ook wanneer Rheden zijn eigenheid van bebouwing en ruimtelijke structuur profileert en waar mogelijk herstelt.

Wat er dient te gebeuren

1. *Sla de handen ineen om een deel van de stroom naar de Veluwezoom ook te laten genieten van de landschappelijke kwaliteiten langs de IJssel en leg verbindingen.*
2. *Waarborg het voortbestaan van de pont als onmisbaar element in de toeristisch-recreatieve ontwikkeling voor fietsers en wandelaars.*
3. *De Groenestraat-Veerweg-Schoolweg moeten voor wandelaars en fietsers gaan fungeren als logische en aantrekkelijke route tussen “zand en water”.*
4. *Creëer een “trekker” aan de IJsseloever, wellicht een nieuw “Veerhuis”, als plek voor verblijf en uitgangspunt voor tochten langs de IJssel en in de uiterwaarden.*
5. *Versterk elementen die de eigenheid van Rheden laten zien.*

Creëer een “trekker” aan de IJsseloever, wellicht een nieuw “Veerhuis”, als plek voor verblijf en uitgangspunt voor tochten langs de IJssel en in de uiterwaarden.

Het oude Veerhuis werd afgebroken in de jaren '60, na vele eeuwen dienst te hebben gedaan als Herberg.

8 De Toekomst: Rheden 2025?

Hoe ziet Rheden er over 10 of 15 jaar uit? Die vraag is moeilijk te beantwoorden, maar we kunnen wel aangeven wat wij zouden willen en wat wij zelf kunnen doen om het wensbeeld dichterbij te brengen. Want dat de Rhedenaren, er zelf een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren, is duidelijk. Wie anders maakt het dorp tot wat het is?

Rond 2025 is Rheden nog een dorp, waar men overzicht heeft, mensen elkaar kennen, het veilig is om te wonen en te spelen, de openbare ruimte er verzorgd uitziet en waar men in de dagelijkse behoeften kan voorzien. De inwoners die zich vanouds verbonden voelen met het dorp, herkennen de eigenheid en zien zorgvuldig ingepaste vernieuwingen om zich heen. Mensen van elders zien die ook en vinden mede daardoor Rheden aantrekkelijk om te wonen.

Er is een gevarieerd verenigingsleven dat mensen bindt; Rheden stond er altijd om bekend. Nog steeds kan men hier voor de meeste activiteiten terecht. Er is door samenwerking een stevige basis voor gelegd. Dat betekent geven en nemen, aanpassen aan nieuwe behoeften, maar er staan vernieuwing en kracht tegenover.

Treffend resultaat van de samenwerking zien we bij sport en bewegen. Alle partijen, profit en non profit, medisch en onderwijs, zitten aan tafel om activiteiten met elkaar te verbinden en accommodaties zo efficiënt mogelijk te beheren. Het veldencomplex is opnieuw ingericht en er is een gebouw gerealiseerd waarin elk club zijn eigen deel heeft. Het zwembad is vernieuwd en heeft een centrumfunctie in gemeente en wijdere omgeving. Door een gedeeltelijke overkapping is het ook buiten het zomerseizoen bruikbaar geworden. Voor de gehele 'sportzone' is er één beheerorganisatie, die aan de partijen die sport en bewegen als doel hebben, een behoorlijke en betaalbare ruimte biedt. De "Sportraad IJsselsingel" heeft hiervoor de betrokkenen bijeengebracht en is nog steeds het platform voor overleg. Zo kan alle aandacht op de kernactiviteiten worden gericht, nl. sport en bewegen. Natuurlijk kost dat wat, maar het neemt een hoop zorgen over gebouwen en terreinen bij de verenigingen weg. Inzet van vrijwilligers blijft onverminderd nodig, naast de gemeentelijke bijdrage in de vaste kosten van gebouwen en terreinen. In het overheidsbeleid blijft gezondheid een kernpunt.

Voor veel activiteiten op sociaal-cultureel gebied is een dorpshuis tot stand gekomen, de nieuwe "Willem de Zwijger". Het is herkenbaar als het kloppende hart van de gemeenschap. Alleen al de bibliotheek zorgt dagelijks voor een flinke inloop, ouderen komen binnen voor de gezelligheid, jongeren hebben een eigen gedeelte waar men zich geen zorgen hoeft te maken over overlast. Weer anderen volgen er een cursus of bezoeken een vergadering, lezing, expositie of de wekelijkse zang- of spelavond, het kan er allemaal. Het beheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gebruikers. Dat lukt goed, met wat geven en nemen en een actieve bijdrage in de uitvoering van taken. Ook hier blijkt dat samen optrekken iets waardevols tot stand kan brengen. De regie ligt in het dorp, de gemeente draagt bij in haar beleid ter versterking van maatschappelijke samenhang.

Na lang zoeken is er ruimte gevonden voor de opslag van materialen en uitrusting van enkele verenigingen. Op een hoek van het bedrijventerrein kon met veel zelfwerkzaamheid een gebouw gerealiseerd worden voor bijvoorbeeld carnavalsspullen en materialen van de vogelliefhebbers. Door die eigen inzet zijn de kosten binnen de perken gebleven.

Kernpunt voor veel verenigingen blijft het aantrekken en vasthouden van leden, vooral jongeren. Het zoeken naar een eigentijdse aanpak, is steeds een uitdaging, maar gelukkig zijn er steeds weer mensen die graag gemeenschapsverband actief zijn.

De voorzieningen die horen bij een dorp tussen 7 en 8 duizend inwoners zijn beschikbaar. Je kunt kiezen tussen twee flinke, goede schoollocaties, het medische centrum is toegesneden op de nieuwe taakverdeling in de gezondheidszorg, voor ouderen is er levenslang passende woonruimte in het eigen dorp. Het maatschappelijk en het sociaal-culturele werk bieden met hun nieuwe manieren van werken ondersteuning aan jong en oud. Dat is echt nodig, want ook nu kampt een aantal dorpsgenoten met problemen die zij niet op eigen kracht de baas kunnen en zijn er behoeften die men niet individueel georganiseerd krijgt. In buurtnetwerken ondersteunen veel

mensen elkaar. Ook kerken spelen daarbij een actieve rol. De winkels zien er goed uit; internet heeft wel klanten afgesnoept, maar een aantal Rhedense ondernemers weet daarmee ook een deel van hun omzet te maken. In de Groenestraat als hoofdwinkelstraat is het plezierig vertoeven en staat service bovenaan. Mede daardoor is er een flinke klantenbinding in het dorp. Horecazaken, ook aan de Veerweg en de Schoolstraat, vergroten de aantrekkelijkheid voor de recreanten die door het dorp komen op hun weg van de Veluwezoom naar de IJssel.

In uitvoerig overleg met oude en nieuwe bewoners, Rhedens Dorpsbelang en andere betrokkenen, zijn plannen gemaakt voor een grondige aanpak van verouderde woningen. Een aantal blokken is al flink onderhanden genomen. Karakteristieke elementen van het vroegere dorp zijn beter aanwijsbaar gemaakt; de eigenheid van het dorp is versterkt. Rheden is er een stuk mooier van geworden.

Straten worden goed onderhouden en stralen het dorpse karakter uit. Bewoners besteden zorg aan het aanzien van de woonomgeving en wanneer dat teveel achterwege blijft, wijzen gemeente, verhuurder en soms ook buurtbewoners daarop. Plekken die dreigen te verloederen, worden aangepakt; eigenaren weten dat verwaarlozing ook voor het beeld van hun pand en bedrijf schadelijk kan zijn. Het is verkeersveilig, kinderen kunnen veelal weer op straat spelen; de snelheidsbeperkingen die de gemeente invoerde, bevallen prima. Je ervaart dat je in een dorp bent.

Het is plezierig binnenkomen in Rheden. De toegangen zien er aantrekkelijk uit en geven al iets aan van de eigenheid van het dorp: de landgoederenzone bij Rhederhof, recreatie en toerisme bij de Schietbergseweg enerzijds en de Groenestraat anderzijds, bedrijvigheid in het groen aan Havelandseweg en de Schaarweg. Vanuit de jachthaven is de eerste indruk monumentaal groen. Het spoor is voor de bereikbaarheid van het dorp geen echt probleem. Voor de ooit dreigende toename van het aantal goederentreinen is gelukkig een alternatief gevonden. Gemeenten en groepen deskundige burgers hebben zich daar samen stevig voor ingezet.

Aan de IJsselkant is Rheden zichtbaar door de nieuwe ontwikkeling bij de vroegere steenfabriek en door de verbinding met de Veluwezoom. Velen hebben de weg naar de waterkant gevonden en genieten van de schoonheid van het heel andere landschap daar. Het zeer aantrekkelijk gelegen hotel-restaurant heeft wel iets van het vroegere Veerhuis, want de pont naar de overkant is vlakbij en gemakkelijk bereikbaar.

Rheden heeft nog steeds een flink stuk hoogwaardige werkgelegenheid. De gerenommeerde, van oudsher gevestigde bedrijven zijn er nog steeds. Door intensiever gebruik te maken van de ruimte heeft hun groei niet geleid tot een verder ruimtebeslag, integendeel zelfs. Vernieuwing van productieprocessen en vermindering van de milieudruk, heeft plaats voor andere doelen opgeleverd, zoals kleinere niet hinderlijke bedrijven, een hotel en zelfs voor nieuwe woonvormen. Het dorp heeft hier nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden gekregen. Eenvoudig is het niet, maar denken in kansen levert meer op dan denken in beperkingen.

Er is van alles in plannen opgenomen en ook daadwerkelijk uitgevoerd in de afgelopen 15 jaar. Niet alles is gelukt, maar er is toch veel tot stand gekomen. Het is gebleken dat de inzet van de bewoners, ondernemers, leden en bestuurders van verenigingen van cruciaal belang is. Zonder hun durf en bereidheid samen te werken zou het niet gelukt zijn. Echter, zonder de steun van de overheid krijgen de inwoners het vaak niet voor elkaar om wezenlijke voorzieningen tot stand te brengen en in stand te houden. Maar ook voor de gemeente geldt dat het zonder de steun van de burgers niet lukt om haar doelen te realiseren. Open oog en oor, heldere beleidskaders, proactief handelen en belemmeringen wegnemen, zijn noodzakelijk voor een goed resultaat. In die samenwerking is het met veel creativiteit en doorzettingsvermogen, soms met vallen en opstaan, gelukt om van "Rheden 2025" iets nog mooiers te maken dan "Rheden Nu." En daar gaat het om.

9 Acties: Wat dient er te gebeuren

9.1. Aantallen Rhedenaren

1. Stimuleer met goede woonmogelijkheden, voorzieningen, accommodaties en ook maatschappelijke dienstverlening dat Rheden voor de diverse groepen aantrekkelijk blijft.
2. Zorg voor goede plekken waar jongeren en ouderen elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar actief kunnen zijn.

9.2. Betrokken op de samenleving: uitgebreid en veelkleurig verenigingsleven

1. Ga na welke kansen en bedreigingen zich voordoen voor de instandhouding van omvang en verscheidenheid van het Rhedense verenigingsleven en geef aan welke vormen van ondersteuning geboden zijn.

9.3. Verenigingen onder druk: samenwerken helpt

1. Geef meer bekendheid aan al bestaande mogelijkheden en aan initiatieven die de gemeente al heeft genomen ter ondersteuning van verenigingsbesturen.
2. Stimuleer samenwerking en wederzijdse inspiratie tussen verenigingen en de professionele partijen in het dorp, zowel bij de opzet van nieuwe activiteiten, het overleg met de gemeente, als het in standhouden van accommodaties.
3. Stel een voorbereidingsgroep in voor stichting en beheer van één accommodatie voor in het bijzonder sociaal culturele verenigingen, diverse gemeenschapsactiviteiten en de bibliotheek.

9.4. Buurtproject

1. Zorg voor voortvarendheid en continuïteit in de bemensing en middelen voor het buurtproject. Vertrouwensrelaties bouw je niet op met een steeds wisselende bezetting.
2. Stimuleer en faciliteer actieve betrokkenheid van de buurtbewoners en de bereidheid om medeverantwoordelijkheid te dragen in het buurtproject.
3. Schep passende ruimten voor de jeugd, binnen en buiten. Realiseer "The New Spot" bij voorkeur in of in de directe nabijheid van het te stichten dorpshuis.

9.5. Betrokken op maatschappelijke voorzieningen

1. Wees alert op probleemsituaties en maak gemeentelijke mogelijkheden voor financiële ondersteuning nog beter bekend, ook in het dorp Rheden.

9.6. Bedrijven

1. Leg meer nadruk op het belang van de daadwerkelijke betrokkenheid van het Rhedense bedrijfsleven bij de lokale samenleving. Versterk daarmee het draagvlak voor verenigingen en tal van andere maatschappelijke verbanden en initiatieven.

9.7. Ruimtelijke hoofdstructuur

1. Verbeter de bereikbaarheid van het openbaar vervoer, vooral voor mensen die slecht ter been zijn.
2. Maak het dorps karakter op de hoofdontsluitingen beter herkenbaar, zodat men ook daar beseft dat daar lage snelheden bij horen.

9.8. Van vroeger naar nu

1. Maak een plan voor herstructurering en (ver)nieuwbouw van verouderde buurten en woningen. Doorbreek daarmee de eenvormigheid; creëer herkenningspunten. Bedenk dat ruimte en kwaliteit van veel oudere woningen niet meer op de toekomst zijn berekend.
2. Zoek naar mogelijkheden om grootschalige en ruimtevreterende bedrijfsonderdelen te verplaatsen. Pak in elk geval bedrijfslocaties beter in met groen.

9.9. Karakteristieke elementen

1. Maak een overzicht van karakteristieke en typerende plekken in Rheden, als hulpmiddel voor behoud of herstel van het eigene van het dorp.
2. Wees alert en stimulerend wanneer zich mogelijkheden voordoen om karakteristieke elementen in het dorp te herstellen of verbeteren. Geef bijzondere aandacht aan de entrees van het dorp.

9.10. Beleving van ruimtelijke kwaliteit

1. Verbeter het onderhoud van straten en trottoirs, geef signalen over nodig herstel door aan de gemeente en wees alert op tekenen van verval: iedereen heeft hierin een taak.
2. Wijs eigenaren en huurders met nadruk op gebrek aan onderhoud of zichtbaar verval. Spoor hen aan tot verbetering, desnoods onder druk.
3. Voltooi de aanleg van op- en afritten van trottoirs voor rollators, zodat ook ouderen op elke hoek gemakkelijk en veilig kunnen oversteken.
4. Stimuleer bedrijven om bij te dragen aan de ruimtelijke kwaliteit door te zorgen voor een aantrekkelijke afscherming.

9.11. Aantallen woningen

1. Ga bij (ver)nieuwbouw na of voldoende wordt bijgedragen aan de vergroting van de verscheidenheid in de woningvoorraad naar huur/koop, groot/klein, wel/niet gestapeld.

9.12. Kwaliteitsaspecten van de woningvoorraad

1. Onderzoek waar oudere huurcomplexen en -woningen nog toekomstbestendig te maken zijn en bepaal waar (ver)nieuwbouw en herstructurering betere perspectieven biedt.
2. Stop de individuele verkoop van woningen in de oudere huurcomplexen, om te voorkomen dat herstructurering en (ver)nieuwbouw op termijn worden bemoeilijkt.
3. Vergroot de verscheidenheid in het woningbestand.

9.13. Huisvestingsaspecten

1. Wees alert op signalen over aantasting van de leefbaarheid.
2. Ga na of de ruimte voor lokaal beleid bij de woonruimteverdeling optimaal wordt benut.

9.14. Sport en bewegen

1. Profileer Rheden met haar centrale ligging met een uitgebreid pakket aan mogelijkheden meer als "sportdorp". Gebruik van de accommodaties en volksgezondheid varen er wel bij.
2. Intensieve overleg en gezamenlijk optreden van sportverenigingen en professionele partijen in het dorp en ga na of een "sportraad" samenwerking daadwerkelijk bevordert.
3. Ontwikkel met betrokkenen een visie voor de inrichting van de "sportzone" als geheel, gericht op efficiënt ruimtegebruik en plek voor nieuwe functies. Betrek daarbij ook de parkeersituatie langs de IJsselsingel.
4. Waarborg het behoud van het zwembad voor de lange termijn, door samenwerking tussen gemeente en gebruikers en ontwikkeling van nieuwe vormen van beheer en exploitatie.

9.15. Sociaal-cultureel

1. Start op korte termijn een verkennend onderzoek naar mogelijkheden van beheer en exploitatie van een gezamenlijke, centrale accommodatie, een "dorpshuis". Leg daarbij nadruk op eigen taken en verantwoordelijkheden van gebruikers en neem potentiële locaties in beschouwing. Betrek daar de bibliotheek bij.
2. Ga na hoe kan worden voorzien in de behoefte aan opslagruimte voor verenigingen.

9.16. Overig

1. Voorkom bij de start van nieuwe accommodaties oneigenlijke concurrentie met de professionele horeca.
2. Bevorder intensiever gebruik van de monumentale ruimten van en bij de Dorpskerk.

9.17. Winkels

1. Wijs ondernemers en klanten erop dat de blijvende aantrekkelijkheid van de Groenestraat mede afhangt van hun inspanningen en loyaliteit.
2. Treed in overleg met de supermarkten om de uitstraling van de gevels te verbeteren.
Wijs anderen op het negatieve effect van achterstallig onderhoud.
3. Verbeter de afwikkeling van aan- en afvoer.
4. Zorg voor voldoende fietsrekken op goede plekken.

9.18. Horeca

1. Versterking van de toeristische horeca is nodig: waarom geen nieuw “Veerhuis” waar de rivier het dorp het dichtste nadert?
2. Bezie de unieke ligging van voormalige steenfabriek op kansen voor horeca, in samenhang met de toeristische ontwikkelingen van de Veluwezoom en de IJssel.

9.19. Scholen

1. Verken de mogelijkheden van samenwerking tussen scholen en sportverenigingen voor sportieve vormen van buitenschoolse opvang en bewegen.
2. Maak de banden tussen scholen en bibliotheek nog hechter.

9.20. Bibliotheek

1. Geef ruimte voor het uitproberen van nieuwe concepten, op een nieuwe locatie, namelijk het te stichten dorpshuis.

9.21. Medisch centrum

1. Ga na of bij de ontwikkeling van de nieuwe schoollocatie aanvullende parkeerruimte voor het medisch centrum gerealiseerd zou kunnen worden.

9.22. Bedrijven en locaties

1. Wees alert op kansen voor intensivering van terreingebruik en, liever nog, verplaatsing van de ruimtevreterende bedrijfsonderdelen naar elders.
2. Maak ook de bedrijventerreinen groener.

9.23. Recreatie en toerisme: kansen te over, maar hoe benutten.....?

1. Sla de handen ineen om een deel van de stroom naar de Veluwezoom ook te laten genieten van de landschappelijke kwaliteiten langs de IJssel en leg verbindingen.
2. Waarborg het voortbestaan van de pont als onmisbaar element in de toeristisch-recreatieve ontwikkeling voor fietsers en wandelaars.
3. De Groenestraat-Veerweg-Schoolweg moeten voor wandelaars en fietsers gaan fungeren als logische en aantrekkelijke route tussen “zand en water”.
4. Creëer een “trekker” aan de IJsseloevers, wellicht een nieuw “Veerhuis”, als plek voor verblijf en uitgangspunt voor tochten langs de IJssel en in de uiterwaarden.
5. Versterk elementen die de eigenheid van Rheden laten zien.

10 Kernpunten in de aanpak

1. Realiseer een dorpshuis: een nieuwe “Willem de Zwijger”, als huis voor de bibliotheek, als thuis voor sociaal culturele activiteiten en als ontmoetingsplek voor jong en oud.
2. Stimuleer samenwerking tussen de verenigingen en de professioneel bij sport en bewegen betrokkenen, om het “sportpark Rheden” duurzaam in stand te houden.
3. Vergroot de kwaliteit van woningvoorraad en woonomgeving door herstructurering en (ver)nieuwbouw. Stop de verkoop van verouderde huurwoningen.
4. Benadruk bij alle betrokkenen dat onderhoud van de openbare ruimte, panden en tuinen beter moet. Stop de verslonzing.
5. Pak de bedrijventerreinen verder in met groen. Stimuleer uitplaatsing van extensieve ruimtevreter.
6. Waarborg voor langere termijn de ondersteuning van (buurt)maatschappelijk werk.
7. Buit de toeristisch-recreatieve kansen uit van een verbinding tussen Veluwezoom en IJssel. Realiseer nieuwe aantrekkingspunten aan de waterkant.
8. Zorg ervoor dat de Groenestraat na de herinrichting gevarieerd, levendig en veilig blijft voor alle gebruikers.
9. Zet alles op alles om een noordtak van de Betuwelijn langs de Veluwezoom te voorkomen.
10. Voor alles is samenwerking nodig: het bewustzijn is er, de bereidheid ook. Stimuleer elkaar!

Werkgroep Rhedens Dorpsgezicht

v.l.n.r. Chris van Zwam, Henk Otter, Luuk Kuiper, Kyra Meeuwissen, Henk Welmers, Fons Renegers, Jeroen Perk.

Landgoed Rhederhof: foto Peter Kars

Bijlage

Geïnterviewde organisaties

De Cirkel, Sport & Gezondheidscentrum
PFC, Rheden (zwemmen)
VV Rheden (voetbal)
CKC Rheko (korfbal)
VV Worth Rheden (voetbal)
De Groenling (vogelvereniging)
De Zwaluw (Postduivenvereniging)
De Heiknuuters (Carnavals vereniging)
Rhedense Plattelandsvrouwen

Thomassen Mannenkoor
Bibliotheek de Veluwezoom
Natuurmonumenten
Rheder Enk (basisschool)
Carion Jongerenwerk
Carion Sociale problemen (buurtcoach)
Carion

Vivare Velp
Prot. Chr. Ouderen Bond
Prot. Kerkgemeenschap Rheden

RK Mauritius Parochie Rheden
Ondernemersvereniging Rheden

Geïnterviewde personen

G. Arends
G. M. Bekkering
H. Meerdink
A. Bruger
K. Staats
H. Westdijk

Schriftelijke Publicaties

F. Buiting
J. Haan
J. Haan
T. A. Hillebrand
C. van Huenen
F. Buiting
G. en I. Jansen
H. en A. Jansen
G. J. Jonker
D. Jurriens
E. Koenders
A. van de Kracht
M. de Lange
J. Magiels en M. Noorland
Y. Schotanus
H. Weenk
H. P. Zuidema
N.N.: Een naamloze reactie

Tenslotte:

Rhedens Dorpsbelang heeft ook diverse individuele korte gesprekken gevoerd met bewoners van het dorp Rheden. En tijdens tal van bijeenkomsten, zoals het Groot Dorpsoverleg en het 80-jarig jubileum hebben wij reacties en ideeën ontvangen. Wij hebben getracht al deze informatie te verwerken in deze publicatie.

Vertegenwoordiger(s)

A. Hendriks, L. Mosselman
R. ter Hoeven (vz), R. Bosveld (penningmeester)
W. Dorland (vz), mw. Niemeijer (secre.), M. Vossen (adviseur)
T. de Boer (vz), H. Schoppers, E. Frederiks (bestuursleden)
M. Liet (vz), E. Mennink (secre.)
H. de Geus (vz), J. Koenhen (secre.)
J.G. Gores (secre.)
J. Teunissen (vz), E. Elbers (secre.), A. Leeuwenburg (bestuurslid)
C. Reinten (vz), K. Meeuwissen (2e vz), W. Hendriks (secre.), W. Krähe (bestuurslid)
A. Welling (1e secre.), A. Meeuwissen (2e secre.)
L. Busser (dir.)
W. Knol (beheerder Nat. Park de Veluwezoom)
A. Willemsen (leerkracht)
M. Koskamp
W. Olde Hartman
N. Pannekoek, (beheer), M. Jacobs (ouderenwerk),
P. Wijntjes (maatschappelijk werk)
V. Visser, V. van Nielen
J. Walgemoet (vz), B. Roodhuizen (secre.)
E. van Hout (vz Pastorale raad), A. van Griethuysen (vz Kerkeraad)
M. Koch, G. Lammers (leden Parochie Raad)
G. Jansen (vz), A. van Loon

Positie

Voormalig ondernemer, Rheden kenner
Huisarts
Vm ondernemer, Rheden kenner
Ondernemer (tapijt & meubelreiniging), actief in verenigingen
Rheden kenner
Ondernemer (Pannekoekhuis Strijland)

Positie

Vz St. Behoud Historische Landgoederen Oostelijke Veluwezoom

NEERLANDS VRIJWOORD
DANKBAAR HERDACH